Nr. 107 Kraków, wtorek 8 maja 1917. Rocznik XXVI.

2 K miesięcznie z odsyłką.
Zagranicą miesięcznie 2 M. 30 f., 3 fr. 50 ctm., 2½ szyl. 70 cm. amer.
Tygodniowo w Krakowie 40 h., z dostawą do domu 46 h.
Cena numeru pojedynczego 10 h
Reklamacye otwarte są wolne od opłaty pocztowej. — Redakcya rękopisów nie zwraca i bezimiennych listów nie uwzględnia.

NAPRZÓD

Organ centralny polskiej partyi socyalno-demokratycznej.
Wychodzi codziennie o godzinie 6 wieczorem.

Redakcya i Administracya Kraków, Dunajewskiego 5.
Telefon Redakcyi Nr. 396.
Telefon Administracyi Nr. 2314.
Konto czekowe Nr. 34.095.
Fach pocztowy na listy Nr. 116.
Adres telegr.: Naprzód Kraków.

Dział inseratowy:
ul. Gołębia L. 2. I. p.
(Róg ul. Brackiej)
Telefonu Nr. 1354.
Konto czekowe 910.
Ceny ogłoszeń: Za miejsce wiersza petitem 36 h. Za miejsce wiersza petitem w nadesłanem 90 h.

Wyniki zjazdu Rady Narodowej.

Krwawe starcia w Łodzi. — Strejk na uniwersytecie warszawskim. — Rozszerzenie gospodarki państwowej w Austryi. — Oświadczenie Międzynarodowego biura socyalistycznego.

Listy warszawskie.

Warszawa, 5 maja.

Po zjeździe Rady Narodowej. — Uchwały. — Wiec C. K. N. — Strejk w wyższych zakładach naukowych.

Ostateczne decyzye zjazdu Rady były następujące:

Wobec zjawienia się całego szeregu dość rozbieżnych wniosków, komisya wnioskowa zaproponowała przyjęcie — niezależnie od nich — jednej ogólnej deklaracyi. Ta ostatnia, przyjęta wszystkimi głosami przy jednym powstrzymującym się, stwierdza, że bezpłodność działalności T. R. Stanu pochodzi z ograniczoności jej kompetencyi i przeszkód zewnętrznych oraz, że „tylko rząd, wyłoniony z samego narodu i przed nim odpowiedzialny może uczynić zadość woli narodu“. Najbliższemi zadaniami rządu polskiego powinno być zorganizowanie armii narodowej i powołanie sejmu, opartego na głosowaniu demokratycznem. Deklaracya wkłada na Wydział Wykonawczy obowiązek podjęcia kroków dla zjednoczenia opinii narodowej.

Wniosek ten odźwierciadla dokładnie nastrój, większości uczestników zjazdu, która wybrała następujący Wydział Wykonawczy Rady Narodowej: prezes ks. Włodzimierz Czetwertyński — bezpartyjny (79 gł.), wiceprzes Stan. Thugutt — C. K. N. (87 g.); członkowie: Śmiarowski — Zjedn. Stronn. Dem. (83 gł.), Zbrowski — St. Nar. (83 gł.), Osiecki — P. S. L. (81 gł.) i Nowicki — P. S. L. (71 gł.). Lista L. P. P. przepadła, otrzymawszy 47—52 głosy *).

W chwili, kiedy przewodniczący p. Kamieński miał zamknąć zjazd ostatecznem przemówieniem pożegnalnem ,zjawił się p. W. Kamieniecki wicedyrektor Departamentu politycznego T. Rady Stanu i uprosił Radę Narod., aby poświęciła obradom jeszcze jedno posiedzenie nazajutrz. Motywował to bardzo ważnemi wiadomościami, otrzymanemi z Berlina i Wiednia. Zgodzono się i dnia 4 maja znowu potoczyła się bardzo ożywiona dyskusya, która w rezultacie dała następującą uchwałę: „Stojąc na gruncie uchwał z dnia 2 i 3 maja i zważywszy obecną sytuacyę międzynarodową, na której tle rozwija się sprawa polska, Rada Narodowa uważa za konieczne powołanie w czasie najkrótszym z woli narodu regenta, który utworzy rząd i powoła sejm. Sejm ustawodawczy określi ostatecznie formę ustroju państwa polsk. Rada Nar. poleca Wydz. Wyk. powołanie komisyi politycznej z 3-ch osób, w celu wykonania czynności przygotowawczych w myśl powyższej uchwały. Ostateczne orzeczenie oddane będzie do decyzyi plenum R. N.“.

*) Po za tem do W. W. wchodzi 8 przedstawicieli poszczególnych stronnictw, przez nie mianowanych. Lista ich nie jest jeszcze ustalona.

Uchwała ta dla bardzo wielu była zupełną niespodzianką, to też spotyka się ona z daleko idącą krytyką.

Niejako uzupełnieniem wielkiego sukcesu, osiągniętego przez C. K. N. na Zjeździe Rady Narodowej był wiec, zorganizowany przez C. K. N. ze współudziałem P. P. S. w olbrzymiej sali „Palais de glace“. Przemawiali na nim bardzo opozycyjnie znani mówcy lewicy niepodległościowej: dr Jodko, dr Perl, Szpotański, M. Downarowicz, Arciszewski i inni. Po wiecu uformował się pochód, który podążył ku ratuszowi, gdzie wznoszono okrzyki i śpiewano. Wkońcu tłum został rozproszony.

Swój.

Manifestacye majowe w Łodzi.

Wojsko strzelało. — Masowe aresztowania.

Do „Kuryera Lwowskiego“ donoszą z Łodzi:

Dzień 1 maja był widownią **większych starć demonstracyjnych robotników z wojskiem.** Szczególniej w niektórych punktach miasta, przyszło do wystąpień i **użytku z broni palnej patrolów konnicy i skonsygnowanej piechoty niemieckiej.** Poczyniono przytem **szereg masowych aresztowań.**

Na murach miasta Łodzi pojawiło się wieczorem ostrzeżenie, opublikowane przez prezydyum policyi:

„W niektórych punktach miasta zgromadziły się dzisiaj żywioły, namówione przez złych doradców i dały się porwać do gwałtów przeciwko policyi. Pewna ilość winnych została pochwycona i oczekuje surowej kary.

„Ostrzegam bardzo energicznie przed powtórzeniem tego rodzaju wystąpień.

„Przeciwko każdemu zbiegowisku, przeciwnemu przepisom, wystąpi się z bezwzględną surowością. Opór i rozruchy będą karane według prawa wojennego“.

Z pobytu przedstawicieli Rady Stanu w Berlinie i Wiedniu.

„Frankf. Ztg.“ otrzymała z Berlina pod datą 2 maja następującą, nieco spóźnioną informacyę:

Dyr. departamentu politycznego polskiej Rady Stanu, hr. Rostworowski, przebywa obecnie w Berlinie, ażeby z miarodajnymi czynnikami omówić dalszy rozwój pewnych określonych części kwestyi polskiej. Dzisiaj przyjęty będzie przez sekretarza stanu, Zimmermanna.

Przed pobytem w Berlinie hr. Rostworowski bawił kilka dni w Wiedniu i tamże konferował z miarodajnemi osobistościami.

Olbrzymie bitwy na zachodzie.

Biuro Wolffa donosi: W olbrzymich bitwach na zachodzie Francuzi i Anglicy rzucili dotychczas już przeszło milion żołnierzy do walki. Anglicy ruszyli do dzisiaj ogółem 44 dywizye, z czego 12 po raz drugi, co odpowiada ogólnej liczbie 700.000 walczących. Francuzi walczyli o zwycięstwo pełnemi 53 dywizyami, czyli przeszło 400.000 żołnierzy naprożno. Jedynym wynikiem tego olbrzymiego wysiłku są olbrzymie straty.

Rozszerzenie gospodarki państwowej.

Z c. k. Urzędu dla wyżywienia ludności komunikują:

Przy otwarciu plenarnego posiedzenia minister Hoefer wygłosił expose o sytuacyi aprowizacyjnej. Minister dał wyraz nadziei, że **zaopatrzenie w chleb i mąkę będzie można utrzymać na dotychczasowym poziomie** i omówił usiłowania co do uzyskania zasiewów i ziemniaków w wystarczającej ilości. Aby się na przyszły rok lepiej zabezpieczyć, urząd żywnościowy dopuścił system umów uprawy i dostaw; będzie jaknajprędzej utworzoną **centrala dla ziemniaków.** Szczególniejszą uwagę poświęcono popieraniu produkcyi **jarzyn.**

Dalej podniósł minister, że urząd żywnościowy poczynił pierwsze kroki do państwowego gospodarowania mięsem, mianowicie starając się powstrzymać nadmierną konsumcyę **mięsa.**

Minister zakończył swe wywody zawiadomieniem, że będzie utworzona **organizacya zakupów dla polskiego obszaru okupowanego.**

Następnie zastępca sekretarza Izby handlowej dr Tausche (Reichenberg) przedstawił szereg wniosków. Żąda on w pierwszej linii rozszerzenia **państwowej gospodarki na wszystkie dla wyżywienia ludności niezbędne środki, przedewszystkiem na jaja, ryby, kakao, herbatę, konserwy wszelkiego rodzaju.**

Wszystkie te wnioski zostały przez urząd żywnościowy **przyjęte.**

Krytyka stosunków okupacyjnych w komisyi parlamentu niemieckiego

W głównej komisyi parlamentu niemieckiego toczyła się pomiędzy innemi dyskusya nad zarządem w okupacyi niemieckiej w Królestwie i na Litwie.

Powtórzymy tu za „Berl. Tagbl.“ najważniejsze uwagi krytyczne.

Mowca postępowy krytykował między innemi gospodarczo-finansowe **rujnowanie Łodzi,** dowodząc, iż w Polsce jest jeszcze dosyć innej miedzi, tak, iż można było **nie tykać maszyn.**

Wycinanie lasów znalazło się w rękach prywatnych przedsiębiorstw, co nie daje gwarancyi, że trzymają się one przepisowych granic.

Przechodząc do spraw politycznych oświadczył:

„Manifest obu cesarzy jest faktem, z kórym trzeba się liczyć. Ale kompetencyi nie sformułowano z góry dostatecznie. Jeżeli jednak nikt nie wie, co się stanie później przy ogólnym pokoju, to i tak **musimy już teraz stworzyć jasne i definitywne stosunki. Idee Beselera byłyby politycznie do zrealizowania, gdyby miały pod względem organizacyjnym pewne założenia z góry, przedewszystkiem przekształcenie Rady Stanu w rzeczywiste ministerstwo.** Jeżeli Niemcy będą mieli **cierpliwość, wytrwałość,** aby

urządzić autonomię w Polsce, to jej gospodarczy rozwój wyjdzie Niemcom na korzyść“.

Przedstawiciel socyalnej demokracyi wyraził skargi na administrowanie **Litwy**; wytykał między innemi **zadaleko idące rekwizycye bydła** i wypłacanie wytwórcom cen za zboże niższych, o wiele procentów od cen, pobieranych następczo.

Skargi te potwierdził następny mowca postępowy, podnosząc zarazem **konieczność rozszerzenia państwa polskiego,** albowiem wobec kryzysu przemysłowego, któryby zagrażał Polsce po zespoleniu przemysłu polskiego z niemieckim obszarem cłowym, musi państwo polskie być dla odpływu ludności powiększone o obszary rolnicze.

Tego — dorzucił mowca — wymaga także interes narodowych mniejszości na ziemiach polskich. Mowca ponawia wkońcu skargi na szkolnictwo w Warszawie, system wyborczy, kwestye zapomogowe, skład Rady Stanu i t. d.

A ropczycki starosta prowadzi własną politykę...

Dzieje pewnego zgromadzenia.

Jak już donosiliśmy niedawno, tow. Szydlik chciał zwołać w Pustyni pod Dębicą 1 maja zgromadzenie ludowe z porządkiem dziennym:

1) Tęsknota ludów za pokojem.
2) Dyskusya.

Starostwo ropczyckie **zakazało** odbycia zgromadzenia. Właśnie otrzymaliśmy akt urzędowy, odrzucający podanie tow. Szydlika.

Tow. Szydlik dowiadywał się o przyczynach zakazu w ropczyckiem c. k. starostwie. Oświadczono tam jemu, że **„omawianie tęsknoty ludów za pokojem wykazałoby naszą słabość wobec nieprzyjaciela“.**

W ten sposób pokazuje się, że centrum ciężkości sytuacyi międzynarodowej spoczywa obecnie w Ropczycach. Nie zdemaskują więc „naszej słabości“ olbrzymie zgromadzenia pokojowe w Wiedniu i na Śląsku, wiece publiczne we Lwowie, Krakowie, Sączu i t. d., nawet pochody w twierdzy — Krakowie. Natomiast zgromadzenie w Ropczyckiem odrazu ujawni całą „naszą słabość“...

Rozkaz Korniłowa.

„Niemcy ściągają wielkie siły przeciwko Rosyanom“.

Pet. ag. tel. donosi: **Naczelny komendant wojsk petersburskiego okręgu, generał Korniłow, ogłasza rozkaz dzienny, w którym powiada:**

Mamy wiadomość, że nieprzyjaciel ściąga wielkie siły zbrojne przeciw naszemu północnemu frontowi. Niemiecka marynarka handlowa stoi w Libawie w pogotowiu, aby wziąć na pokład wojska i pod osłoną floty może nawet w bezpośredniej bliskości Petersburga wysadzić na ląd.

Z przebiegu rewolucyi.

Rada robotnicza przeciwko Kierenskiemu.

„Berlingske Tidende“ donoszą z Petersburga: O ile można poznać, niechęć kierującego komitetu rady robotników i żołnierzy kieruje się także częściowo przeciw Kierenskiemu, specyalnemu mężowi zaufania komitetu w rządzie. Czynią mu zarzuty, że nie naradził się z komitetem pierwej, nim w radzie ministrów zgodził się na to, aby notę Milukowa odesłano do państw koalicyi. Prawdopodobnie rada robotników będzie się starała usunąć z rządu ministra spraw zagranicznych i ministra wojny, i zastąpić ich przez ludzi blisko stojących rady robotniczej, przeciwnej każdej wojnie zdobywczej.

Konferencya socyalistyczna w Sztokholmie.

Oświadczenie holenderskiej delegacyi.

Wobec tego, że niektóre pisma błędnie ujmują zamiary holenderskiej delegacyi międzynarodowego socyalistycznego biura, delegacya wydała następujące oświadczenie: Delegacya odrzuca stanowczo wszelkie interpretacye, jakoby zamierzała sprowadzić pokój odrębny między poszczególnymi stronami wojującemi. Oświadcza, że jej celem jest propagować ogólny pokój na zasadach międzynarodowej kopenhaskiej konferencyi z r. 1910. Delegacya ani nie jest niczyjem narzędziem, ani nie da się wciągnąć w intrygi, z jakiejkolwiekby one strony mogły pochodzić.

1. Maja w Borysławiu.

Borysław, 4 maja.

1. maja miał przebieg spokojny, poważny i imponujący. Ze względu na szczególne stosunki panujące w przemyśle borysławskim, pracy wprawdzie nie zastanowiono, towarzysze borysławscy jednak uchwalili **zarobek tego dnia oddać na cele partyjne.** Wieczorem odbyło się uroczyste **zgromadzenie ludowe.** Wielką salę „Sokoła“ borysławskiego, przystrojoną zielenią i czerwonymi sztandarami wypełniły o 7 wiecz. tłumy robotników. Zagaił tow. Oktawiec; przewodniczyli tow. **Oktawiec i Węglowski. Referat o znaczeniu 1 maja w chwili obecnej wygłosił tow. Kaczanowski,** poczem wśród burzliwych okласków i okrzyków uchwalono stosowną rezolucyę,

Niech żyje pokój powszechny! Niech żyje międzynarodwa socyalna demokracya!“

Imponująca ta manifestacya zakończyła się odśpiewaniem „Czerwonego Sztandaru“.

Wojna światowa.

Ostatnie wiadomości.

„Koelnische Zeitung“ dowiaduje się z Zurychu pod datą dnia 3 maja: W kołach politycznych obiega pogłoska o rzekomych chęciach koalicyi zawarcia **pokoju oddzielnego z Austro-Węgrami.** Pogłoskę tę uważać należy za **włoski ballon d'essay.**

Wszystko to dokonywa się **na tle trwogi wobec mającej jakoby w najbliższej przyszłości rozpocząć się ofenzywie austryacko-niemieckiej przeciw Włochom, która to trwoga już od szeregu tygodni trzyma w napięciu całe życie polityczne Włoch.**

Komunikat austryacki.

Wiedeń, 7 maja.

Urzędowo donoszą 7 maja:

Wschodni teren wojny:

Przy korzystnej pogodzie była wczoraj z obu stron bardzo żywa działalność lotnicza.

W Galicyi wschodniej zestrzelono dwa nieprzyjacielskie samoloty.

Włoski i południowo-wschodni teren wojny:

Nie było żadnych szczególniejszych wydarzeń.

Zastępca szefa sztabu generał. v. **Hoefer**, marszałek polny porucznik.

KRONIKA.

Kraków, poniedziałek 7 maja.

Ze względu na święto, przypadające 8 maja, najbliższy numer „Naprzodu“ wyjdzie dopiero we środę.

Podrożenie węgla? Jak słychać, w najbliższym czasie mają być znowu podwyższone ceny węgla krajowego i pruskiego. Wedle pogłosek, cetnar metryczny węgla pruskiego zamiast 6 kor., ma kosztować 8 koron, a węgla krajowego 3 K 48 h i 3 K 80 h. W drobnej sprzedaży cetnar cłowy węgla krajowego ma kosztować 2 K 40 h i 2 K 20 h, z rozwozem 2 K 50 h.

Organizacya odbioru tłuszczów. Jak wiadomo w myśl znanego rozporządzenia cesarskiego urzędu żywnościowego w Wiedniu, pewna część tłuszczów ma być z dniem 1 maja b. r. oddawana powiatowym organizacyom odbiorczym. Rozporządzenie to postanawia, że właściciel ma od jednej krowy na dobę oddać tej organizacyi 20 gr. W Galicyi tłuszcze te odbierać będą powiatowe składnice Kółek rolniczych.

W kollegium wykładów naukowych (Rynek l. 39) rozpoczyna w najbliższych dniach pracę seminaryum, poświęcone **Nietzschemu.** Obejmie 12 wykładów — we wtorki i czwartki o godz. 7 wieczór. Wpisy przyjmuje i informacyi udziela kancelarya.

Deputacya nauczycielstwa u prezesa Koła polskiego. Korzystając z chwilowego pobytu dra **Bilińskiego**, prezesa Koła polskiego w Krakowie, udała się do niego 4 b. m. deputacya Związku naucz. polsk. pod przewodnictwem prezesa p. **Nowaka**, a to celem poparcia akcyi o podwyższenie dodatku drożyźnianego dla nauczycielstwa na rok bieżący.

Prezes Biliński **przyrzekł poczynić u rządu energiczne starania**, celem podwyższenia dodatku drożyźnianego dla nauczycielstwa w myśl przedstawionych mu życzeń oraz finansowego na ten cel pokrycia.

O prawo wyborcze dla kobiet w Austryi. Wczoraj odbyła się w Wiedniu wielka socyalistyczna manifestacya na rzecz prawa wyborczego kobiet. Wzięło w niej udział wiele tysięcy osób, przeważnie kobiet. Po referacie tow. Popp uchwalono rezolucyę, która wzywa posłów parlamentarnych, żeby po otwarciu parlamentu postawili wniosek o przyznanie kobietom powszechnego i bezpośredniego prawa wyborczego.

Biuro bezpłatnej porady prawnej Polskiej Partyi Socyalno-Demokratycznej we Lwowie podaje do wiadomości, że wobec niezwykle licznego napływu interesantów otworzyło trzecie biuro przy ul. Gródeckiej l. 67, II p. (róg ul. Józefata) w lokalu stow. zawod. kolejarzy. W biurze tem odbywać się będzie urzędowanie codziennie od godz. 5—7 po południu.

Dla uniknięcia nieporozumień i celem oszczędzenia niepotrzebnego wyczekiwania rodzinom powołanych wyjaśnia zarząd biura, że w myśl ces. rozp. z 30 marca 1917 r. Ll 139, Dz. u. p. 20% podwyżka przyznaną zostanie jedynie żonom powołanych, nie zaś innym członkom rodziny (dzieciom, rodzicom, rodzeństwu). Co do dzieci niżej lat 8, zostały one zrównane z osobami dorosłemi i pobierać będą odtąd we Lwowie 1 kor. 26 hal., w powiecie lwowskim 85 i pół hal., ale jedynie w tym wypadku, gdy nie mają bezpłatnego mieszkania, w przeciwnym razie żadnej podwyżki nie otrzymają.

Dr Masaryk „dyktatorem“. Petersburskie „Nowoje Wremia“ przynosi następujące informacye: Oddziały czeskie, które walczą w armii rosyjskiej, przysięgły na wierność nowemu rządowi rewolucyjnemu. Rosyjski rząd tymczasowy zamianował byłego austryackiego profesora unwersytetu dra Masaryka, prowizorycznie „dyktatorem“ i „regentem Czech“. Rewolucyjny komitet czeski w Paryżu przydzielony został drowi Masarykowi, jako „czeski gabinet ministrów“.

Z pobytu pary cesarskiej w Krakowie.

Mowy cesarza i prezesa Bilińskiego.

Podczas audyencyi przedstawicieli Koła polskiego prezes **Biliński** wygłosił przemówienie, w którem powiedział między innemi:

„Z wdzięcznością usłyszeliśmy już, że serce Waszej Ces. Mości tak dostępne dla wszystkiego co szlachetne, ożywione jest tem samem usposobieniem dla naszego narodu, jakie było właściwe sercu Jego ces. Mości zmarłego Cesarza Franciszka Józefa.

Prawie w ostatnich dniach swego życia, które tak doniośle zapisało się w historyi świata, zmarły monarcha poświęcił narodowi polskiemu dwa doniosłe akty państwowe:

wydany wraz ze swym potężnym sprzymierzeńcem manifest o utworzeniu samodzielnego państwa polskiego i

najwyższe pismo odręczne o nowem ukształtowaniu Galicyi.

Cały naród polski zachowa jak najgłębszą wdzięczność dla Waszej Ces. Mości za najłaskawsze urzeczywistnienie tego także interesom monarchii służącego wielkiego spadku politycznego“.

Cesarz odpowiedział:

„Z nadzwyczajną radością słyszę manifestacyę wypróbowanej uniżoności i przywiązania, **które Pan** imieniem polskiej reprezentacyi parlamentarnej wyraziłeś i korzystam chętnie ze sposobności, aby z jaknajpełniejszem uznaniem wspomnieć o wierności, którą wasz kraj wśród ciężkich czasów wojennych zahartował. Bądźcie Panowie pewni mego najgorętszego zrozumienia potrzeb Waszej Ojczyzny w tych wielkich ciężkich czasach.

Osobiste stosunki, ożywione wzajemnem zaufaniem, które wytworzyły się między dostojnym moim Wujem-Dziadkiem a Polakami, pragnę utrzymać dla siebie. Ożywiony serdecznemi sympatyami dla narodu polskiego i rozumiejąc jego uczucia, **pragnę współdziałać przy budowie nowo utworzonego państwa polskiego i urzeczywistnić pismo odręczne mego zmarłego poprzednika z 4 listopada 1916.** Oby kraj widział w tem poważny znak mego wielkiego zaufania, przez co ma być stworzona zgoda obu narodów kraj zamieszkujących i **Galicya ma być tem silniej połączona ze mną i moim domem**“.

Z rozchwianym sterem.

Onegdaj podawaliśmy przytoczony przez petersburską agencyę telegraficzną tekst noty cyrkularnej, którą ambasadorowie rosyjscy przedłożyć mieli na zlecenie ministra spraw zagr. Milukowa rządom państw sprzymierzonych.

Nota ta przytaczała znany czytelnikom naszym (z Nru 87 „Nap.“) tekst oświadczenia tymczasowego rządu rosyjskiego z dnia 27 marca (9 kwietnia now. stylu) z dodatkową uwagą, uspakajającą sprzymierzeńców, co do bezpodstawności plotek o zamiarze Rosyi zawarcia odrębnego pokoju.

Przeciwnie, rząd tymczasowy potwierdzał „narodową wolę“ doprowadzenia wojny do zwycięskiego kresu.

Ale w pogoń za tą depeszą już szła inna... I co znamienne: m u s i a ł a ją roztelegrafować taż sama **oficyalna agencya petersburska.**

Przytaczamy poniżej ową charakterystyczną depeszę drugą w całości:

„Nota rządu tymczasowego, ogłoszona we wczorajszych dziennikach, wywołała wśród socyalistów **żywe niezadowolenie.** Komitet wykonawczy rady delegatów żołnierzy i robotników omawiał notę na nadzwyczajnych posiedzeniach w nocy z dnia 2 bm. i przed południem **dnia 3 b. m., nie powziął jednak żadnej uchwały.** Wkońcu rada zadecydowała, że przed przyjęciem jakiegoś wniosku zażąda wyjaśnienia od rządu w sprawie powodów, które go skłoniły do ogłoszenia tej noty. W tym celu komitet wykonawczy zaproponował rządowi odbycie wspólnego posiedzenia. Rząd propozycyę tę przyjął. W ciągu południa komitet wykonawczy dowiedział się, że nota rządu także wśród pewnych korpusów armii wywarła niezadowolenie. Finlandzki pułk piechoty pojawił się przed pałacem Maryi z sztandarami, na których widniały napisy, domagające się dymisyi ministrów Guczkowa i Milukowa. Inne oddziały wojskowe przyłączyły się do pułku finlandzkiego. Komitet wykonawczy rady delegatów robotników i żołnierzy chwycił się zarządzeń, aby żołnierze powrócili do koszar. Komitet wykonawczy uważa za konieczne **ogłoszenie jakiegoś oświadczenia na notę rządu,** nie zamierza jednakże spowodować ustąpienia tymczasowego rządu.

Wśród kół robotniczych nota wywarła **wzburzenie.** W ciągu dnia odbyły się demonstracye i zgromadzenia w stolicy. Demonstranci pojawili się na ulicach z chorągwiami, na których były napisy: **Precz z tymczasowym rządem, precz z Milukowem, precz z Guczkowem“.**

Ta depesza jest nowym przyczynkiem, którego rząd nawet **taić nie** może, zaostrzającego się konfliktu pomiędzy nim, a Radą delegatów żołnierzy i robotników. A oś konfliktu obraca się szczególniej około bardzo zaangażowanych w sprzyjaniu wojnie — osobistości Milukowa i Guczkowa.

Niezadowolenie kół robotniczych zakneblowało było niebawem Milukowowi usta na tyle, iż w odgrzewanej obecnie enuncyacyi rządowej z „27 marca“ już były zamilkły zupełnie jego zachłanne hasła imperyalistyczne, konstantynopolitańskie, a rząd rosyjski oświadczał, iż nie chce obsadzać żadnych obcych terytoryów, lecz broni jeno ojczyzny przed poniżeniem i zachwianiem w jej warunkach życiowych.

Obecnie, niewątpliwie, zadrażniły radę zwroty Milukowa, przesądzające wolę narodu co do dalszej wojny — zgodnie z rządami sprzymierzonymi.

Wogóle, dopóki trwa anomalia, iż wyrazicielem rosyjskiej polityki zagranicznej jest człowiek, w którym rada robotnicza — główna sprężyna rewolucyjna — widzi **kompletną przeciwstawność swoim poglądom** — żadne kompromisowe ustępstwo Milukowa nieufności nie uśpi, a każdy fałszywy dla tej rady ton jego, musi sprowadzać protesty.

Mówimy o Milukowie i o Guczkowie, lecz właściwie rząd tymczasowy, jako całość, otaczany jest nieufnością ze strony sfer robotniczych.

Rząd tymczasowy, lękając się, że może zostać zdmuchnięty z powierzchni, ma **w asekuracyi dla siebie część garnizonu petersburskiego.** Pod pretekstem, że to jest „awangarda rewolucyi“ chce te wojska honorować — pozostawieniem w stolicy w charakterze... swojej „pretoriańskiej“ gwardyi. Z tegoż powodu Rada robotnicza chciałaby odesłać część wojsk na front.

Zresztą i w łonie samego rządu nie panuje, jak wiadomo, zgoła harmonia. Organ Kiereńskiego „Dieło Naroda“ wywodzi, iż demokracya rosyjska może w pewnych warunkach iść z rządem, ale nie może uznawać za nadającego temu rządowi ton — Milukowa, jako zdeklarowanego wroga pokoju...

Taki stan rzeczy może przedstawiać tylko prowizoryum nie dającego się wyklarować zamętu; koniec końców, tymczasowy rząd rosyjski, o ile na jego miejsce nie wejdzie Rada robotników, będzie musiał się przeobrazić. A to przeobrażenie pójdzie — jak wskazują wszelkie oznaki — w kierunku uwolnienia go od balastu Guczkowów, Milukowów i t. p. maruderów zaborczości i haseł wojowniczych.

Jeżeli wogóle ten rząd prowizoryczny dotąd się utrzymuje — pod ścisłą wprawdzie kuratelą Rady delegatów robotniczych — zawdzięcza to w znacznym stopniu rozbieżności dwu prądów w obozie robotniczym: bardziej umiarkowanego i leninowskiego.

Zagrożeni sami agitacyą Lenina, „mieńszewicy“ nie kwapią się mimo wszystko obalać obecnego symbolu władzy państwowej; wystarczy im „rozbrojenie“ dwu „wojowniczych“ ministrów, którzy mają w perspektywie albo naginać się, albo ustąpić; wystarczy im rząd ten systematycznie kształcić w kierunku liczenia się na każdym kroku z wolą rady robotniczej.

Na tle tej zależności, w jakiej znajduje się rząd tymczasowy od Rady robotniczej rodzą się różne pogłoski, co do mających zajść zmian: wedle jednych pogłosek rząd ów chciałby się wymknąć do Moskwy, wedle innych gotów skład swój przeobrazić.

O wzajemnych starciach ulicznych, których widownią był niedawno Petersburg z depesz oficyalnej agencyi petersburskiej, rozdmuchujących rzekome przywiązanie do rządu liczniejszych grup demonstrantów — nabrać będzie można dopiero jaśniejszego pojęcia po nadejściu wiadomości prywatnych.

Natomiast apoteozowanie Milukowa i przemówień balkonowych przez oficyalną agencyę, nie może zatrzeć faktu, że każde jego polityczne wystąpienie wstrząsa Petersburgiem i wywołuje w tych splątanych stosunkach niezwykłe zaognienia.

Rosya a pokój.

Wyjaśnienia rządu. — Stanowisko Rady robotniczej. — Konflikt załatwiony.

Agencya pet. donosi: Wobec wątpliwości, które powstały **co do interpretacyi noty ministra spraw zagr.,** która była dodana do oświadczenia rządu prowizorycznego z 9 kwietnia **o celach wojny,** uważa rząd tymczasowy za konieczne dać następujące wyjaśnienie:

1) Nota ta, była przedmiotem **długiego i wyczerpującego** badania przez rząd tymczasowy i została przyjęta **jednomyślnie.**

2) Jest widocznem, że ta nota, **mówiąc o rozstrzygającem zwycięstwie,** ma na oku rozwiązanie problematów, zawartych w oświadczeniu z 9 kwietnia, które wyłuszczone zostały w sposób następujący: „Rząd uważa za swoje prawo i obowiązek **już dziś** oświadczyć, że celem **wolnej Rosyi nie jest panowanie nad innymi narodami ani zdobywanie ich dóbr narodowych ani posiadanie obcych obszarów** lecz umocnienie **trwałego** pokoju na podstawie swobodnego rozwoju narodów. Naród rosyjski nie chce swojej zewnętrznej potęgi wzmacniać kosztem innych narodów i nie zamierza ani ujarzmiać ani upokarzać jakiegokolwiek narodu. W imieniu najwyższych zasad sprawiedliwości **Rosya skruszyła kajdany, skuwające naród polski, ale Rosya nie zniesie tego, żeby ojczyzna z wielkiej walki wyszła poniżona,** żeby jej siły życiowe zostały podkopane“.

3) Przez pojęcia „sankcye i gwarancye“ trwałego pokoju rozumiał rząd tymczasowy **zmniejszenie zbrojeń, trybunały międzynarodowe itd.**

To wyjaśnienie będzie zakomunikowane przez ministra spraw zagranicznych **ambasadom krajów sprzymierzonych.**

* * *

Agencya pet. donosi: Posiedzenie Wielkiej Rady delegatów robotników i żołnierzy zakończyło się późną nocą. Po omówieniu uzupełniających wyjaśnień rządu w sprawie **noty z 1 maja do sojuszników,** zgromadzenie przyjęło rezolucyę, w której oświadcza, że **nowa nota rządu do sojuszników kładzie kres wszelkiej interpretacyi noty z 1 maja w sensie przeciwnym interesom i żądaniom rewolucyjnej demokracyi.** Okoliczność, że **kwestyę zrzeknięcia się polityki zdobywczej** po raz pierwszy postawiono do **międzynarodowej dyskusyi,** musi się uważać za ważne **zwycięstwo demokracyi.**

Rezolucya kończy: Wydział wykonawczy, objawiając swoją **niewzruszoną wolę przywrócenia pokoju** tylko pod tymi warunkami, wzywa całą rewolucyjną demokracyę Rosyi do skupienia się około Rady robotniczo-żołnierskiej, i **daje wyraz nadziei, że ludy wszystkich krajów wojujących zdołają złamać opór swoich rządów i zmusić je do rokowań pokojowych, na zasadzie zrzeczenia się aneksyi i odszkodowań wojennych.**

* * *

Pet. agencya tel. donosi: Komitet wykonawczy rady robotników i żołnierzy **34 głosami przeciw 19 uznał wyjaśnienia rządu tymczasowego w sprawie noty z d. 1 maja jako zadowalające i zajście jako załatwione.**

Skazanie kamieniczniczki za lichwę mieszkaniową.

Wyrok najwyższego sądu.

Jak już swego czasu pisaliśmy, nową ustawę o lichwie można obecnie stosować przeciw nadmiernemu podwyższeniu czynszów.

W pewnej gminie pod Wiener-Neustadt podniosła kamieniczniczka czynsze robotnikom za mieszkanie złożone z pokoju i kuchni z 12 K na 18 K, za pokój z 7 K na 10 K, za mieszkanie na poddaszu z 10 K na 14 K. Sąd obwodowy w Wiener-Neustadt skazał ją za zawodowo uprawianą **lichwę na 10 dni ścisłego aresztu oraz 1000 K grzywny.** Kamieniczniczka wniosła zażalenie nieważności. Zastępca generalnej prokuratury państwa generalny prokurator dr Pollak wniósł na odrzucenie zażalenia nieważności. Postępowanie kamieniczniczki zawiera wszystkie znamiona lichwy. Zawodowe uprawianie lichwy polega na tem, że oskarżona chciała sobie zapewnić stałe zyski, które musiałyby doprowadzić do jej zbogacenia. Przymusowe położenie lokatorów leży w tem, że byli oni zmuszeni mieszkać w tym domu. W Wiener-Neustadt i okolicy panuje brak mieszkań robotniczych. O tem wiedziała kaminiczniczka i z tego — z tej dysproporcyi między popytem a podażą — ciągnęła zyski. Również zachodzi jaskrawe przeciwieństwo między wartością mieszkań i czynszu. Prawdziwa wartość mieszkań wyraża się w czynszach **przed** podwyżką. Czysty zysk przewyższał prawie trzy razy kwotę czynszu, płaconego przed podwyżką.

Najwyższy Trybunał sądowy odrzucił zażalenie nieważności i **wyrok zatwierdził.**

Do powyższej sprawy musimy dodać, że w **Krakowie czynsze już były znacznie wyższe i podwyżki też znacznie wyższe.** To też prokuratorya państwa w Krakowie ma wdzięczne pole do pracy.

Rewolucya w Rosyi.

Prasa socyalistyczna w Rosyi.

Po zwycięstwie rewolucyi poczęły w Rosyi wychodzić gazety socyalistyczne: „Izwiestija Raboczych Deputatów“, „Sałdat Graždanin“, „Wpierod“, „Socyał-Demokrat“, „Trud“, i „Zemla i Wola“ „Kriestjański Sojuz“.

„Izwiestija Sowieta Raboczych Deputatow“ są to oficyalne biuletyny Rady delegatów robotniczych; zamieszczają one bardzo szczegółowe sprawozdanie z posiedzeń Rady.

Socyal-demokracyę w Moskwie reprezentują dwa pisma: **„Wpierod“ „Socyał-Demokrat“,** organ t. zw. bolszewików.

Socyaliści-rewolucyoniści wydają obecnie w Moskwie dwie gazety „Trud“ i „Ziemia i Wola“.

Socyaliści-ludowcy swej partyjnej gazety nie mają, lecz kierunek ten jest reprezentowany w dzienniku dla włościan „Krienstjanskij Sojuz“ (Związek włościański), którego naczelny redaktor Oganowskij i większość współpracowników należą do tego odłamu socyalizmu.

Niema w „Izwiestjach“ ani depesz, ani kroniki i wiadomości ogólnych, ani artykułów lżejszej treści, nie jest to więc gazeta w pełnem znaczeniu tego słowa. **Kierunek „Izwiestii“ jest wyraźnie socyal-demokratyczny.** Inaczej wygląda organ Rady Delegatów żołnierskich. „Sałdat-Graždanin“ (Żołnierz-obywatel) jest to gazeta dość żywo prowadzona, która oprócz sprawozdań i artykułów zasadniczych, daje wiadomości ogólne, depesze agencyjne i artykuły treści zasadniczej. Występuje „Żołnierz-obywatel“ w obronie praw ludzkich i obywatelskich żołnierza, popularyzuje w wojsku idee republikańskie i hasła humanitarne, uznaje konieczność i potrzebę prowadzenia nadal obecnej wojny, ale zwalcza ducha szowinistycznego i propaguje pokój bez aneksyi i braterstwo.

Autonomia Estonii.

Rosyjski rząd tymczasowy ogłosił dekretem autonomię Estonii. Obszar autonomiczny obejmuje prócz obecnej gub. estlandzkiej okręgi: Dorpat, Werro, Fellin, Pernów i wyspę Oesel z Inflant.

Na czele administracyi ma stać czasowo komisarz rządowy z czasową gubernialną radą ziemską u boku, do której wysyłać mają reprezentantów powiaty i miasta — po jednym od 20.000 ludności.

W każdym powiecie mają pozatem funkcyonować powiatowe rady ziemskie, w których na 1000 mieszkańców ma przypadać po jednym przedstawicielu, wybranym przez powszechne, równe i tajne głosowanie, w którem uczestniczyć mają i kobiety. Minimum wieku dla wyborcy: ukończonych 21 lat.

Te rady powiatowe i rady miejskie obsyłają radę gubernialną i wybierają władze wykonawcze.

Język urzędowania owych rad ma być przez nie ustalony. Z władzami miejscowemi można się porozumiewać w jednym z języków krajowych lub w języku rosyjskim. Odpowiedzi władz mają być redagowane w języku, użytym przez stronę. Wobec władz centralnych obowiązuje język rosyjski.

W sprawach dotyczących pokoju.

Wyjątki z referatu posła Scheidemanna.

W „Vorwaerts'ie“ znajdujemy dłuższe sprawozdanie z posiedzenia wydziału partyjnego, na którym referat p. t. „Położenie polityczne i zadania partyi“ wygłosił pos. **Scheidemann.**

W referacie tym krytykował między innemi taktykę „mniejszości“.

Jeżeli — mówił — coś zdolnem było pogorszyć widoki rychłego pokoju — była to taktyka „wspólnoty pracy“, która musiała rządy nieprzyjacielskie umocnić w wierze, że Niemcy znajdą się w rozchwiei. A gdy rządy nieprzyjacielskie tak sądzą — nie są, rozumie się, skłonne do natychmiastowego pokoju.

Z tego samego względu Scheidemann nie aprobuje strejków w obecnej chwili.

O stosunku do Rosyi mówił Scheidemann: Przy całej radości z powodu tryumfów politycznych w Rosyi — nie należy nam zapominać, że obecnie w Rosyi nie tylko Czcheidze, czy Kiereński są miarodajni. Milukowowie i Guczkowowie uczestniczyli w rewolucyi, ażeby usunąć carską biurokracyę. Chcą oni wprawdzie demokracyi, ale zarazem i zwycięstwa, przy którem mogliby przeprowadzić swoje bardzo daleko posunięte cele wojenne. Milukow i jego ludzie, jak wiadomo, gorliwie obstawali przytem, aby zdobyć Konstantynopol dla Rosyi.

W kwestyi działania na rzecz pokoju mówił tow. Scheidemann tak:

Na pytanie, czy rosyjska rewolucya zbliża nas do pokoju, musi się odpowiedzieć potakująco. Zostaje nam to wyraźnie zresztą stawiane przed oczy w oświadczeniach rządu prowizorycznego i uchwałach rady robotników i żołnierzy. Tem bardziej pożałowania godnem jest, że niektórzy socyaliści z państw koalicyjnych starają się zdrowy zmysł robotników rosyjskich zamącić. Nieprzejrzystą jest też rola, którą w Petersburgu odgrywał Branting. To komplikuje sytuacyę. My ze swej strony staraliśmy się tak teraz, jak i przedtem, wyszukiwać związki z neutralną zagranicą oraz z robotnikami rosyjskimi.

Szkoda, że prasa utrudniała nam to zadanie. Zostało poruszonem pytanie, czy powinniśmy działać w interesie powszechnego pokoju, czy odrębnego z Rosyą. Samo przez się jest zrozumiałem, że wysiłki nasze skierowane są ku temu, ażeby sprowadzić pokój **powszechny,** jak najprędzej. Jeżeli nam się to nie uda, wtedy zaakceptujemy, naturalnie i pokój odrębny.

Trzeba jednak ostrzedz przed przesadnemi nadziejami. Wiele z tego, co znajduje się w prasie jest czystem życzeniem.

Francya i Anglia wielokrotnie wzbraniały wybitnym parlamentarzystom wyjazdu zagranicę. Rosyjscy emigranci ze Szwajcaryi nie mogli wracać do Rosyi przez Francyę i Anglię, lecz musieli obrać drogę przez Niemcy. Anglia wywiera też duży nacisk na kraje skandynawskie, a częściowo władną jest i w Rosyi. Jeżeli ktoś ze Szwecyi lub Danii chce jechać do Rosyi, nie wystarcza mu paszport rosyjski, wymaganem jest przyzwolenie poselstw angielskich.

Ale — dodał tu referent — nie zaniedbuje się ze strony kierownictwa partyi niczego, co może przynieść sukces.

„Diło“ o stanowisku Ukraińców wobec wschodniej Galicyi.

„Diło“ informuje swoich czytelników, że zajścia w Ukrainie rosyjskiej obudziły apetyty Polaków na spolonizowanie Galicyi wschodniej. Polacy — pisze „Diło“ — opierając się na licznych uchwałach Ukraińców rosyjskich, twierdzą, że Ukraina zakordonowa chce zostać jedną z części składowych republiki rosyjskiej i że państwa centralne nie mają co na nią liczyć, wobec czego nie powinny brać pod uwagę Ukraińców galicyjskich lecz przez wyodrębnienie Galicyi oddać ich pod panowanie polskiej państwowości.

Wobec tak postawionej kwestyi „Diło“ podnosi, że bez względu na sprawy zakordonowe, Austrya ma obowiązek traktować naród ukraiński na równi z innymi i dbać o jego rozwój i kończy artykuł wstępny słowami: „Dla nas tu, we Lwowie ma być centrum politycznego i kulturalnego życia, tu ma być miejsce na ukraiński uniwersytet i z tego miejsca nie ustąpimy!“.

Rozczarowania francuskie.

Skromne rezultaty ostatniej ofenzywy wywołały wielkie rozczarowanie w opinii francuskiej. „Journal de Geneve“ pisze, że po tylokrotnych odczarowaniach nerwy francuzów stały się mniej wytrzymałe. Wynik bitwy w Szampanii zawiódł wielkie nadzieje, jakie w niej pokładano. Również polityka gospodarcza i związana z nią kwestya wyżywienia ludności napotyka na coraz większe trudności.

Mianowanie Petaina naczelnym wodzem oznacza — według tego dziennika — zerwanie z dotychczasowym systemem militarnym Joffre'a i Nivelle'a, polegającym na nadmiernym szafowaniu materyałem ludzkim.

Ludność państw, prowadzących wojnę.

Zestawienie ludności państw, prowadzących wojnę, ukazuje — w razie, gdyby jeszcze Chiny poszły za przykładem St. Zjednoczonych — po stronie państw centralnych niecałe **150 milionów,** podczas, gdy przeciwnicy rozporządzają olbrzymią liczbą **1315 milionów ludzi (razem** więc z Chinami; bez Chin około 1000 milionów).

Państwa centralne:

1. Niemcy . . .	67,810.000	mieszkańców
2. Austrya . . .	29,244.000	„
3. Węgry . . .	21,240.000	„
4. Turcya . . .	21,600.000	„
5. Bułgarya . .	4,753.000	„
Razem . .	144,647.000	mieszkańców

Koalicya.

1. Rosya . . .	180,671.000	mieszkańców
2. Anglia . . .	46,587.000	„
Ang. kolonie i Indye . . .	379,300.000	„
Egipt . . .	14,770.000	„
3. Francya . . .	39,700.000	„
Franc. kolonie	46,700.000	„
4. Włochy . . .	36,120.000	„
Włoskie kolonie	1,385.000	„
5. Serbia . . .	4,600.000	„
6. Belgia . . .	7,649.000	„
Belg. Kongo .	15,587.000	„
7. Rumunia . .	7,770.000	„
8. Portugalia . .	6,050.000	„
Port. kolonie .	9,332.000	„
9. Czarnogóra .	435.000	„
10. Japonia . . .	77,867.000	„
11. Półn. Ameryka	101,000.000	„
Amer. kolonie	10,205.000	„
12. Chiny . . .	325,000.000	„
Sąsied. kraje Chin	4,898.000	„
Razem . .	1,315,.466.000	mieszkańców

Neutralni.

1. Dania . . .	2,921.000	mieszkańców
2. Norwegia . .	2,512.000	„
3. Szwecya . .	5,713.000	„
4. Holandya . .	6,430.000	„
5. Szwajcarya .	3,886.000	„
6. Hiszpania . .	20,500.000	„
7. Grecya . . .	4,821.000	„
Razem . .	46,783.000	mieszkańców

W Ameryce bogato zaludnione państwa środkowej i południowej Ameryki są tylko częściowo neutralne. Rozwój wypadków w Kubie, Panamie, Brazylii i t. d. przesuwa liczbę jeszcze bardziej na korzyść koalicyi. W Afryce poza obrębem wojny znajduje się tylko Abisynia, i kolonie hiszp. W Azyi neutralnymi teraz nazwane być mogą Afganistan, Persya, Siam i kolonie holenderskie.

Maksym Gorkij o wojnie i pokoju.

Korespondent wojenny „Berl. Tagebl.“ Leonard Adelt donosi z kwatery prasowej:

Węgierski porucznik huzarów dr Sandor Szilard, w cywilnym zawodzie adwokat w Nagyhalmany powrócił świeżo drogą zamiany z Rosyi, jako inwalida wojenny. Opowiada on o swem spotkaniu z Maksymem Gorkim, który obecnie (minister sztuk pięknych i twórca nowego hymnu narodowego) posiada niemały wpływ na społeczeństwo. Gorkij od początku wojny występował jako jej przeciwnik. W osobliwy sposób zawarł z nim por. Szilard znajomość. Zabrany z pola bitwy ze strzaskanemi nogami, nieprzytomny, gdy wreszcie po trzech dniach odzyskał świadomość i otworzył oczy, ujrzał nad sobą człowieka w płaszczu płóciennym, jakiego używają funkcyonaryusze sanitarni, z dziwnie ponurem, a ujmującem wejrzeniem. Jak później rannemu opowiadano, człowiek ten przez trzy doby na chwilę go nie odstępował. Także następnie jawił się co rana i odmawiał wespół z leżącymi w tej sali 5 rannymi oficerami rosyjskimi modlitwę, która do głębi wzruszała obecnych. Była to modlitwa przeznaczona dla wszystkich rannych bez różnicy narodowości, a kończyła się słowami: **„Wszyscy nieszczęśliwi są braćmi“.**

Raz zapytał Węgra starszy lekarz: „Czy panu niewiadomo, kto jest naszym honorowym felczerem, który tak serdecznie zajął się panem? Nigdy nie słyszałeś pan o Maksymie Gorkim?“ Szilard prosił wtedy, by go przedstawiono Gorkiemu. Poeta zasiadł na skraju łóżka i lekarz podjął się funkcyi tłómacza. Gorki z gorącem uznaniem wyrażał się o Jokaju i Petöfim. Na wiosnę r. 1914 zamierzał z synem wyjechać dla leczenia swych płuc w Karpaty węgierskie. Tymczasem wybuchła wojna.

Gorki tak mówił dalej: „W czasie, gdy nikt już wierzyć nie chciał w prawdziwego Boga, wynurzył się z mroków zapomnienia stary Bóg wojny. I oto naraz wszystko legło w ruinie: cywilizacya, zawody, literatura, gospodarka państwowa, polityka socyalna. Europa wygląda, jak żydzi, gdy w czasie wielkiego postu zakry-

wają głowę, by w ciemności ujrzeć oblicze Pana. Ale ten bóg wojny jest zbawcą nie dla nas, którym krew utacza z serca, jeno dla naszych dzieci, które wychowa w zupełnie innych obyczajach i cnotach. Nasza praca, nasza poezya — nie były takie, jak im być należało. Brakowało im miłości człowieka. **A teraz wszystkie ludy pokochają się przez wspólne cierpienie.** Najbliższy internacyonalizm będzie nie socyalizmem, lecz miłością bliźniego. W świt wieku braterstwa wierzę tak samo, jak w Boga".

To mówiąc, Gorki pochylił się nad ciężko rannym, ucałował go i odszedł. Szilard nie obaczył go więcej. W trzy dni później jednak siostra-pielęgniarka przyniosła mu pięknie oprawny egzemplarz powieści „Matka", którą Gorki najbardziej z dzieł swych ukochał. Na pierwszej stronicy obaczył Szilard podpis Gorkiego literami rosyjskiemi nakreślony, na drugiej dedykacyę: „Memu biednemu rannemu bratu Węgrowi, porucznikowi huzarów, w trzecim pokoju, na piątem łóżku". Na ostatniej kartce powieści poeta dopisał słowa z modlitwy Pańskiej: „Przyjdź królestwo Twoje".

Aprowizacya miasta.

Sprawy aprowizacyjne miasta, omawiane na wczorajszej konferencyi aprowizacyjnej pod przew. del. Fedorowicza, wykazują pewną poprawę w odniesieniu do niektórych artykułów.

Kwestya węglowa, która przed dwoma jeszcze tygodniami stała źle jak nigdy, a to z powodu strejków w Jaworznie, Borah i Sierszy, w ostatnim tygodniu uległa zmianie na lepsze.

Obecnie przybywa dziennie do Krakowa 21 wagonów węgla, niestety, jednak więcej pruskiego, jak krajowego (70 galicyjskiego, 72 pruskiego w ostatnim tygodniu).

Co do **mąki, to żyjemy z dnia na dzień, a zapasy posiadane przez gminę, wystarczą zaledwie 3 dni.**

Bardzo skromne są także **zapasy ziemniaków,** gmina ma jednak zapewnioną na razie dostawę 20 wagonów i nadzieję, że zdoła zakupić większą ilość w najbliższej okolicy.

Dla zabezpieczenia ziemniaków na przyszłość gmina zawarła cały szereg kontraktów z okolicą i powiatami w Galicyi, na 2000 wagonów. Udało jej się także uzyskać 20 wagonów do sadzenia, które będą rozdzielone pomiędzy dzierżawców i rolników w obrębie gminy.

Mięso dostarczane w ostatnim tygodniu było bardzo liche, lecz wysoko szacowane. Gmina poczyniła starania, by uzyskać jak najwięcej dobrego bydła, oraz zwróciła się o przydzielenie powiatów limanowskiego i grybowskiego, oraz o powiaty: rzeszowski, strzyżowski i mielecki dla dostawy nierogacizny.

Wreszcie ze względu, że powiat krakowski zaopatruje ludność, oraz szpitale w mleko i masło, wniesiono do Namiestnictwa prośbę o **zwolnienie powiatu krakowskiego z obowiązku dostawy 20 gr. tłuszczu od krowy dziennie na rzecz specyalnych powiatowych organizacyi.**

Komunikat niemiecki.

Berlin, 7 maja.

Urzędowo donoszą 6 maja:

Zachodni teren wojny:

Front generała marszałka polnego następcy tronu Ruprechta bawarskiego: Na froncie Arras odrzucono silne angielskie ataki na południe od Lens, nad Skarpą i koło Queant. Na południe od Cambrais ponieśli Anglicy podczas bezskutecznie przeprowadzonego na szerokości trzech kilometrów ataku między Villers Ploich. i Gomillier znaczne straty.

Front niemieckiego następcy tronu: Po nieudaniu się dn 16 kwietnia pierwszej francuskiej próby przełamania nad Aisną, przygotował nieprzyjaciel przy pomocy wszystkich środków, jakie stały do dyspozycyi, nową próbę ataku, którą spodziewał się osiągnąć swój daleko wymierzony cel. Wyniszczone dywizye zostały świeżemi zastąpione, sprowadzono nowe rezerwy. Ogień artyleryi i minowy wzmagał się z dnia na dzień i wreszcie osiągnął z wszystkich kalibrów dotąd największe rozwinięcie sił. Ataki dnia 4-go maja na północ od Reims i w Szampani poprzedziły nową próbę przełomową, którą wczoraj rano podjęto między Aillette i Craonne, na froncie 35 kilometrów. — Ciężkie zapasy, które trwały do późnej nocy, spełzły na niczem, olbrzymie uderzenie zostało w zupełności odrzucone. Ataki — wykonane na linie, w których w walce wręcz utrzymała się nasza bohaterska piechota, lub które odebrano przeciw uderzeniem — rozbiły się częściowo już w naszym dobrze kierowanym ogniu artyleryi.

W poszczególnych miejscach trwa jeszcze walka o posiadanie naszego najprzedniejszego okopu. Na wschód od Royere-Fe stoimy na północnym stoku Chemin des Dames. — Z szczególną gwałtownością szturmowali Francuzi, podobnie jak dn. 4 maja, bez względu na swe nadzwyczajny straty Górę Zimową, na której nasze pozycye ogniem najcięższego kalibru zostały zestrzelone. Wzgórze wraz z leżącą na jej stoku wsią Chevreux pozostało w posiadaniu nieprzyjaciela. Dotąd sprowadzono kilkuset jeńców.

Dziś rano ponownie zaatakował nieprzyjaciel wzgórze 100, na wschód od La Neuville. Atak odparto. W Szampanii, na południowy zachód od La Rove, spełzło kilka ataków francuskich bez skutku. Liczba sprowadzonych tam, dn. 4 maja jeńców zwiększyła się do 762 ludzi, łup na 20 karabinów maszynowych.

Front księcia Albrechta: Nie było żadnych szczególniejszych wydarzeń. W walce powietrznej i od ognia obronnego utracił nieprzyjaciel 14 samolotów, zestrzelono dwa balony.

Wschodni teren wojny.

Nad Odesą ukazał się wczoraj pierwszy niemiecki samolot.

Front macedoński: Żywy ogień artyleryi w łuku Cernej trwa dalej. Zwraca się on szczególnie gwałtownie na nasze pozycye koło Paralovo.

Pierwszy generalny kwatermistrz: **Ludendorff.**

Kollegium wykładów naukowych (Rynek A—B. 39). Początek o godzinie 7-ej wieczór:

Wtorek: red. K. Czapiński: „Max Stirner". seminaryum.

Kursa literackie (ul. św. Anny 2).

Wtorek: dr Szyjkowski: Wolter.

PROSPEKT.

SZÓSTA AUSTRYACKA POŻYCZKA WOJENNA

wolna od podatku, 5½% podlegająca umorzeniu pożyczka państwowa i wolne od podatku 5½% asygnaty Skarbu Państwa.

Obwieszczenie.

Na podstawie cesarskiego rozporządzenia z dnia 4 sierpnia 1914 Dz. u. p. Nr. 202, dotyczącego podejmowania operacyi kredytowych dla umorzenia kosztów nadzwyczajnych urządzeń wojskowych, spowodowanych zawikłaniami wojennemi, wydaje się

szóstą austryacką pożyczkę wojenną

I. wolną od podatku 5½% podlegającą umorzeniu pożyczkę państwową i II. wolne od podatków 5½% spłacalne 1 maja 1927 asygnaty Skarbu Państwa.

Ogólna wysokość pożyczki zostanie ustaloną na podstawie wyniku publicznej subskrypcyi.

I. Wolna od podatku 5½% podlegająca umorzeniu pożyczka państwowa podzieloną jest na serye po koron 5,000.000 i wydaną będzie w odcinkach po K 50, 100, 200, 1000, 2000, 10.000 i 20.000.

Sztuki zaopatrzone są w datę 1 kwietnia 1917 roku, podobiznę podpisu c. k. Ministra Skarbu i kontr.-sygnaturę Prezydenta i jednego z członków parlamentarnej Komisyi kontrolnej dla zapisów długu Państwa. Wystawione w języku niemieckim, mają uwidocznioną istotną treść tekstu także w językach krajowych.

Zapisy długu opiewają na posiadacza, oprocentowane są po 5½% rocznie. Odsetki przy odcinkach po 100, 200, 1.000, 2.000, 10.000 i 20.000 koron płatne są w półrocznych ratach dnia 1 kwietnia i 1 października każdego roku z dołu, zaś odsetki przy odcinkach po koron 50 w całorocznych ratach dnia 1 kwietnia każdego roku z dołu. Odcinki opatrzone są 21 kuponami, z których pierwszy płatnym jest dnia 1 października 1917 r., przy odcinkach po 50 koron płatnych 1 kwietnia 1918 r.; dołączonym jest również talon, na mocy którego można będzie dalsze kupony bez uiszczenia jakichkolwiek kosztów i opłat w kasie długów państwowych w Wiedniu w swoim czasie podnieść.

Pożyczka zostanie spłaconą wedle wartości imiennej i umorzoną na podstawie losowań przy dotrzymaniu w przybliżeniu równego terminu umorzenia, obejmującego spłatę odsetek i kapitału, w ciągu lat 1923 do 1957. Losowanie odbywać się będzie wedle seryi (po K 5,000.000) w październiku każdego roku, pierwsze losowanie dokonane będzie w październiku 1922; spłata nastąpi bezpośrednio 1 kwietnia, następującego po terminie losowania. Wylosowane serye zostaną podane do publicznej wiadomości corocznie po terminie ciągnienia jak najrychlej wraz z wykazem seryi, z których jeszcze nie podjęto zaległości.

Oprocentowanie płatnych zapisów długu państw. gaśnie z dniem płatności kapitału.

C. k. Ministrowi Skarbu przysługuje prawo począwszy od 1 stycznia 1927 wylosowanie powiększyć, albo jeszcze nie umorzoną kwotę pożyczkową bez wylosowania przy dotrzymaniu trzechmiesięcznego terminu wypowiedzenia wypłacić w wartości nominalnej. Wypowiedzenie winno być ogłoszone w „Wiener Zeitung“, jako gazecie urzędowej.

Wypłata odsetek i zwrot kapitału zapisów długu państw. nastąpi bez żadnego potrącenia z tytułu podatku, należytości i t. p. za przedłożeniem zapadłych kuponów odsetkowych, względnie zapisów długu państw. w c. k. Kasie długów państwa w Wiedniu. Kupony przedawniają w ciągu sześciu lat, wylosowane lub wypowiedziane zapisy długu państwa w ciągu trzydziestu lat licząc od dnia zapadłości.

Obrót 5½% wolnej od podatku amortyzacyjnej pożyczki państwowej nie podlega podatkowi od obrotu papierami wartościowymi.

II. Wolne od podatku 5½% asygnaty Skarbu Państwa opiewają na posiadacza i wydane zostają w odcinkach po K 1000, 5000, 10.000 i 50.000; sztuki zaopatrzone są w datę 1 maja 1917, w podobiznę podpisu c. k. Ministra Skarbu i kontr.-sygnaturę Prezydenta i jednego z członków parlamentarnej Komisyi kontrolnej dla zapisów długu Państwa. Wystawione w języku niemieckim, mają uwidocznioną istotną treść tekstu także w językach krajowych. Asygnaty Skarbu Państwa są oprocentowane po 5½% rocznie. Odsetki wypłacać się będzie w półrocznych ratach dnia 1 maja i 1 listopada każdego roku z dołu, zaś zwrot kapitału nastąpi dnia 1 maja 1927 roku.

C. k. Minister Skarbu zastrzega sobie jednak prawo Bony skarbowe spłacić po pełnej wartości imiennej w całości lub częściowo i przed 1 maja 1927, jednakże z zachowaniem terminu trzech-miesięcznego wypowiedzenia. Wypowiedzenie takie opublikowane być musi w gazecie urzędowej „Wiener Zeitung“.

Wypłata kuponów i wylosowanych sztuk jest wolną od podatków, należytości i wszelkich potrąceń.

Kupony ulegają przedawnieniu z upływem lat sześciu, kapitał zaś z upływem lat 30-tu od dnia płatności.

Kupno i sprzedaż wolnych od podatku 5½% państwowych bonów skarbowych nie podlega podatkowi od obrotu efektów.

Wiedeń, 1 maja 1917. **C. k. Minister Skarbu.**

Zaproszenie do Subskrypcyi.

Subskrypcya rozpoczyna się 10 maja 1917 i zamkniętą zostanie 8 czerwca 1917 r. o godz. 12 w południe.

Zgłoszenia przyjmują następujące miejsca: C. k. Urząd pocztowy Kasy Oszcz. w Wiedniu i tegoż miejsca zborne (c. k. urzędy pocztowe), wszystkie kasy państwowe i urzędy podatkowe, Bank Austr. Węg. Zakład główny w Wiedniu, jakoteż jego filie w Austryi, w Bośni i Herzogowinie i tegoż ekspozytura w Lublinie i Belgradzie, Bank Anglo-Austryacki w Wiedniu, Wiedeński Bank Związkowy w Wiedniu, c. k. uprzyw. Austr. Zakład Kredytowy Ziemski w Wiedniu, Centralny Bank niemieckich Kas Oszczędności w Wiedniu, c. k. uprzyw. Austr. Zakład Kredytowy dla Handlu i Przemysłu w Wiedniu, Powszechny Bank Depozytowy w Wiedniu, Dolno-Austr. Tow. Eskontowe w Wiedniu, c. k. uprzyw. Bank Krajowy w Wiedniu, c. k. uprzyw. Tow Bankowe i Kantorów Wymiany „Mercur“ w Wiedniu, Dom Bankowy S. M. Rotschylda w Wiedniu, Bank Związkowy w Wiedniu, c. k. uprzyw. Bank obrotowy w Wiedniu, Bank Adryatycki w Tryeście, Tryesteński Bank Komercyalny w Tryeście, Bank dla Górnej Austryi i Solnogrodu w Lincu, Bank dla Tyrolu i Przedarulanii w Insbrucku, Bielsko-Bialski Bank Eskontowy i Wymiany w Bielsku, Czeski Bank Eskontowy w Pradze, Czeski Bank Przemysłowy w Pradze, c. k. uprzyw. Czeski Bank Związkowy w Pradze, Bank Galicyjski dla Handlu i Przemysłu w Krakowie, Bank Przemysłowy dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Księstwem Krakowskiem w Krakowie, Lublański Bank Kredytowy w Lublanie, Bank Krajowy Królestwa Czeskiego w Pradze, Bank Krajowy dla Król. Galicyi, Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w Krakowie, Rolniczy Bank Kredytowy dla Czech w Pradze, c. k. uprzyw. Morawski Bank eskontowy w Bernie, Morawsko-Ostrawski Bank dla Handlu i Przemysłu w Morawskiej Ostrawie, austr. Bank dla handlu i przemysłu w Wiedniu, c. k. uprzyw. Styryjski Bank eskon. w Gracu, Związkowy Bank czeskich Kas Oszczędności w Pradze, Wiedeński Bank komercyalny, Wiedeński Bank Zastawniczy i Eskontowy w Wiedniu, Zivnosteńska banka w Pradze i Krajowe Zakłady filialne tych instytucyi bankowych we właściwych każdej godzinach biurowych.

Zgłoszenia mogą nastąpić także za pośrednictwem innych Banków i Kas Oszczędności, Tow. Ubezpieczeń, bankierów prywatnych, Tow. kredytowych i ich związków.

Dla subskrypcyi mają ważność następujące warunki:

1) Cena subskrypcyi wynosi:
dla czterdziestoletniej 5½% wolnej od podatku amort. pożyczki państwowej 92.50%
dla 5½% wolnych od podatku bonów kasowych zwrotnych 1 maja 1927 97%.

2) Subskrypcya odbywa się przy pomocy formularza zgłoszenia, który można dostać we wszystkich wymienionych zakładach bezpłatnie. Można także bez użycia formularza zgłoszenia listownie subskrybować, a to w następującej formie: „Na zasadzie ogłoszonych warunków zgłoszenia subskrybuję Nom. K............

szóstej austryackiej pożyczki wojennej w { 40-letniej 5½% amortyzacyjnej pożyczce państwowej / 5½% wolnych od podatku asygnatach Skarbu Państwa zwrotnych 1 maja 1927 }

i obowiązuję się do odbioru i wpłaty stosownie do przydzielenia, zarazem uiszczam spłatę w kwocie ....“. Każdemu miejscu subskrypcyjnemu zastrzega się oznaczenie [illegible]

3) [illegible] niem [illegible]

4) [illegible] niu [illegible]

W [illegible]

wpłacić 10% wartości nominalnej, w dniu 7 lipca 1917 i 7 sierpnia 1917 po 20%, w dniu 7 września 1917 r. 25% a resztę równowartości 8 października 1917.

Rozliczenie odsetek bieżących nastąpi per 1 maja 1917. Subskrybenci zobowiązani będą uiścić 5½% odsetki za czas od 1 maja 1917 do dnia rzeczywistej zapłaty.

5) Zgłoszenia na pewne z góry oznaczone sztuki pożyczki wojennej mogą być uwzględnione tylko o tyle, o ile to uzna za dopuszczalne zakład przyjmujący zgłoszenia.

6) Podjęcie sztuk ma nastąpić w tym samym zakładzie, w którym dana subskrypcya została zgłoszoną.

7) Przed wygotowaniem oryginalnych sztuk, otrzymują subskrybenci po wpłaceniu pełnej waluty tymczasowe poświadczenia.

Dla przeprowadzenia subskrypcyi w c. k. Urzędzie pocztowych Kas Oszczędności we Wiedniu i upoważnionych przezeń miejsc zbiorczych (c. k. Urzędy pocztowe) ważne są postanowienia osobne przez c. k. Urząd poczt. Kasy oszcz. wydać się mające.

8) Austro-węgierski bank, oraz wojenna kasa pożyczkowa udzielają za złożeniem obligacyi tej pożyczki wojennej, względnie tymczasowych poświadczeń, jako zastawu ręcznego pożyczek do 75% wartości nominalnej podług zniżonej o ½% stopy procentowej, mianowicie podług każdorazowej oficyalnej stopy procentowej za eskontowanie. Ta zniżona stopa procentowa będzie ważną na przeciąg obecnego przywileju austro-węg. banku, t. j. do 31. grudnia 1917.

Wspomniane te oba zakłady udzielają podług każdorazowej oficyalnej stopy procentowej dla dyskontu pożyczek także na inne, do udzielenia pożyczek u nich się nadające papiery wartościowe, o ile podjęta kwota rzeczywiście służy do wyrównania sumy subskrybowanej na podstawie tego zaproszenia.

Dla prolongowanych takich pożyczek pozwoli się również na zniżenie stopy procentowej, a mianowicie do 31 grudnia 1917. Na żądanie przyznaje się dla pożyczek, które w powyższym terminie wpłaty zaciągnięto rzeczywiście do spłacenia subskrybowanej sumy, w miejsce każdorazowej stopy procentowej dla dyskontu stałą stopę procentową 5% rocznie aż do 31 grudnia 1917.

Celem zwrotu pożyczek, które rzeczywiście w przeciągu powyższych terminów wpłaty zaciągnięto w jakimś instytucie kredytowym (banku, kasie oszczędności, kasie zaliczkowej i t. d.) lub firmie bankowej na subskrypcyę pożyczki wojennej, udzieli austro.-węg. bank, oraz wojenna kasa pożyczkowa nowych pożyczek podług stałej stopy procentowej wynoszącej 5% i podług tej też stopy procentowej prolonguje je do dnia 31 grudnia 1917.

9) Rząd postara się, ażeby udogodnienia przyznane przez bank Austro-węgierski i wojenną kasę pożyczkową według p. 8 do dnia 31 grudnia 1917 i po upływie tego terminu nadal udzielane były przez bank austro-węgierski lub przez inny zakład przez rząd wyznaczony dla 5½% wolnej od podatku amortyzacyjnej pożyczki państwowej do dnia 30 czerwca 1922 zaś dla 5½% wolnych od podatku asygnat Skarbu Państwa do dnia 30 czerwca 1920.

10) Wojenna kasa pożyczkowa jest upoważnioną na podstawie § 6., p. 3., ces. rozporządzenia z dnia 19 [illegible] zasady [illegible]